

ԲԼԵՎՆԱ ՄՈՒՀԱՐԷՊԵԼԵՐԻ

Վերադառնալով Բլեվնա գոմանտանը տեղ-
վեթու Օսման բաշա հազրեթըրինտեն
սեպտեմբեր 13 թարիխի էլեկեն թե-
լեկր սփումեւտ, օգոստոս 26 վե սեպ-
տեմբեր 6 թարիխըրինտե վոգուս պու-
լան Բլեվնա մուգաֆֆերինեթինին
թափախալը պեր վեհհի աթի պեհան
օրունմուշ տուր :

Կէլէն շէհր արաթուքն 26 նոյն կիւ-
նիս տիւշմէն ալեսսապահ գուվվեյի
քիւլլիեհ էլե տէօրթ թարաֆըմըր
իհաթա իտիպ, վե եիւղտէն զիեատե
սահրա թօրու էլե իւշ տէօրթ պեօյիւք
գըթատա պեօյիւք մուհասէրե թօրու
կէթիւրեպ վե խաթթըր ըրեհաթըմըր
տախի գաթթ իյլէյիպ, պիր հաթթա
կիհէ կիւնտիւք պիւլա ֆապա, վե քե-
մալի շիտտեթլէ օրտույի հիւմաեու-
նու թօր արեւիյիլե թաղեիգ իյլէտիյի
միօրլու, պու միւտտեթ զարֆընտա
միւթէատտիտ մեվգըլարտան կէրեք
իսթիհաթմաթըմըր, վե կէրեք Բը-
լէվնա իւղերինէ հիւնուսա իպթիտար
թիմիշ տիր : Տիւշմէնին շիտտեթլէ վու-
գուս պուլան իյպու հիւնուսարընա,
վե եաղմուրտան զիեատե եաղմուրտը-
ղը կիւլլէ, վե բիւրեփ վե շարանթօլգուր-
շուկարընա, ասաքիւրի շահանէ կե-
յիւս վիւրեթը մուգապեմեթլէ հէր
հիւնուսընա, եէր վե կէօյիւ տիթրե-
թէն Ալլահ, Ալլահ սէտալի տէհէթ
էֆգասըն եատ իտերեք, գարշը չըգ-
մալարըյա, հէր ճիհէթտե դաեթթ շե-
տիտ վե գանլը մուհարեպէ իտիլիպ,
տիւշմէն միւնհէգիւմ վե բէրիշան օլա-
րաք 7-8 պին թէլեթաթ պըրաքտըղը
կիպի, իւշ գըթա թօր վե 12 ընս կա-
տանասըյա քիւլլիեթիլի էյեայի աս-
քէրեհ վե էպահասը տախի իլթի-
նամ իտիլմիշ օրտուղու հայտէ, տիւշ-
մէն եինե թօր արեւիյիլե տեվամ իտիպ,
տիւնքի սալը կիւնիւ օրտույի հիւմա-
եուսըն շարք թարաֆընտա վե սաղ ճե-
նահըմըրտա վաղը թապա եիւղերինէ
գուվվեյի քիւլլիեհ էլե հիւնուս ի-
տիպ, օրտա պուլունան ասաքիւրի
շահանէին հիւնուսընտ վե շետիտ
արեւիյիլէն գարշը գօեհամեհարաք,
1500 տէն զիեատե թէլեթաթ վիւր-
տիւրիպ միւնհէգիւմէն ըհեթթ իթ-
միշ իսէ տե, մուհարեպէ հալէս տե-
վամ իթմէտե պուլունտուղունտան,
ասաքիւրի Շահանէտէն վուգուս պուլան
շ հիտ վե մեհրուհիյին մըգտաթը հե-
նուղ պիլինմէտիկինտէն, սըհհէթթ
մուսախարէն պիթթ մահգըգ աղօ օլու-
նահաք տըր :

Տիւշմէնին իւղերիմիդէ կէլէն գուվ-
վեթի, խասսա իքիւնի վե 16 ընոք վե
30 ընոք վե 31 ինճի օրտուլարը իտուկի
նաշէլթրինտէն ալընան ալեամէթլէրտէն,
վե պու օրտուլարըն մեհմուի գուվվե-
թի տախի 100 պինտէն զիեատե օրտու-
ղու, թուիթուլան Լօրլէրին իֆատէլե-
րինտէն անլաշըմըլ տըր :

Սեպտեմբեր 22 թարիխի էլե Բի-
րասոտան Լա թիւրքիեհ եաղմըլը
տըր :

Պուլունտան պիր ալ մուգատտեմ պու-
լունտան իքի պին գատար Ապաղէ գարը
վե շօնուղու կէլիւր, պու պիւշարէլը
նիհաեթթ տէրեթէտէ հալը բէրուշա-
նիտէ օլուպ քըթա վե իպալ իլլէթինէ
տիւշ ր օրտուլար տըր : Խանլար վե սա-
յ ը ի իւր օրտուլար մեհմուի մէր-
գուս իւր իգաւթիկեհա թախսիս
գըլըսմըլ տըր : Հիւթիւմէթի մահէլ-
լիեհ, մեհմուիլին հէր պիւրիսինէ
կիւնտէ եաղմըլ օգիւս էթմէք թէլլըլի

իտիեօր : Իլահլար մեհմուսէն իթա օ-
լունուեօր : Պուլունտը թէտալի իտէն,
ռայիլիէ պէլեթիլին թապիպի տիր :
Խասթալըք, ֆէնա եեմէք, վե հապա
պմաղ մահէլլէրտէ թէհամիւլինտէն
զիեատէ իգաւթ իթմէլէրի սէպէպին-
տէն հէր կիւն իլլէրինտէն պիր շօրու
էօլմէքտէ տիր : Ապաղարար էլէր գըլը
պուլունտա կէլիլիլէր իսէ, իլլէրինտէն
շօրու թէլլէթ օլաճաք տըր : Մեհմուի-
լինի մէրգուլէ պիր ալտան պէրու
պուլունտա պուլունտուլարը հայտէ
հիշ պիր կէօնա սույի աթվարտէ պու-
լունտալըլար տըր :

Յընտըք մահմուլու պու սէնէ ֆէյլ
ու պէրեթէթ իւղըն օրտու : Մահմուլը
մեհքիւր 160 պին գաթթար թախսին
օլունուեօր : Մահմուլը 3 տէ 2 սի հէր
սէնէ Բուսիտեհ կիւտէր իտի : Ֆաղաթ
պու սէնէ մուհարեպէ սէպէպի էլլէլի-
մանլարը գաթալը օրտուղունտան, մա-
րապաղար պէօյիւք իլլէրէ կիւրիշմէնէ
ճէտաթթ իտէմէտիլի :

Մեքիւլպըմ գաթաեհաճաղմըմաթը-
տա իլլէթիւրի քի նաքիլիե վաթօրարը
կէլիպ Ապաղէլէրի մահալը սայիլիեհէ
նաղ իտէճէքիւր իմիշ : Եօ իլլին թալ-
եինաթ թէտարիք օլունուեօր :

Վիլէնտան աթիտէթի թէլլէլ-
րաթ ախղ օլունուսըլ տուր :

Սուլի թէլլէթիլին պու սաաթ-
տա գապուլ օլունահաղընա պուլունտա
ասա իթիմաթ օլունուեօր : Բուսիտ
թախսիլը օլան զաղթալարտան
մաաթա տիկէր զաղթալարըն ճիւմէ-
սի տէ անճաք ինկիլթէրա տէվէթի-
նին թէվաթիլի գապուլ օլունապիլէ-
ճէյինի զանն իտիեօրար :

Լիպէրթէ զաղթաթը, Պէլլարա-
տաքի մուլապիլի մախսուսընտան ա-
թիտէթի թէլլէլարաթիւմէյի ախղ իլլէ-
միշ տիր :

Պուլունտա գարըլըլըք արթեօր :
մուհարեպէ իթմէք իլլին հիշ պիր շէյ
հաղըր տէյիլ տիր : պուլունտա պէրա-
պէր օն օն իքի պին քիլի ճէմ վե իլլէ-
րուեհ հարեթթ իլլին մէյիսիսիեթթ-
լէ շալըլըլըր :

Արեւ գըլլէթի նիհաեթթ տէրեթէ-
եհ վարմըլ տըր : Բուսիտ տախի մէյ-
տանը մուհարեպէտէ պուլունտան աս-
քէրինին իթիեհաթթ իլլին լաղըմ
կէլէն նաղաթ ագճէյի թէտարիքտէ
բէք կիւնիւք չէքտիկինտէն, Սըրափիս-
թանըն անգաթիպ մուհարեպէտէ տա-
խիլ օլաճաղընա բէք տէ ինանամաե-
րուս :

Պու սապահ 1200 քիլիտէն իպարեթ
պիր գաշ պէօլիւք ասքեր միւնէլլահ
օլտուլարը հալտէ Դափիլիղէվաշա
միւթէվէճէհհէն հարեթթ իլլէտի :
Թէքմիլ օրտու մահէլլի մեհքիւրտէ
իթիլիս իտէճէք տիր :

Էվլէլիսի կիւն Սաթարալմ հաղ-
րէթլէրի Պապը Սէրաքէրիտէ միւնա-
գըտ մեհիլիս հարապտան սօնրա Պապը
Ալլիեհ աղլիմէթլէ, մալիեհ նաղըրը վե
Դալաթա պանթըրլէրինտէն պաղըսը
իլլէ միւթալէմէ իլլէմիլլէր տիր :

Գօմիսիօնը միւլթիլիթ թարաֆըն-
տան, թուլանըն աչաղըր գըսմըն նե-
ղաթթի մեհմուր իտիլմիշ օլան միւլթիլ-
թիլի ումուի միւլթիլ Տրիկօլըք պիր
գաշ կիւնտէն պէրու շէհրիմիդտէ պու-
լունտաղտ տըր : Միւլթիլլէյի թուլա-
տա պուլունտուղու օրտաթա Բուսիտ
մուլարը մարիֆէթիլի էլլէ ախղուկիլիթթ
օլունարաք Բիլիսիտա նաղ օլունուսը,
վե օրտա կէօլլէրին պաղլաեարաք
վե արապաեհ պինտիլլէրէք Սիւնէեհ

կէօթիլիւպ օրտաթան սալը վիւրիլլէր
տիր :

Էվլէլիսի ախղամ Էտիրնէտէն կէ-
լէն շըմէն տըր ֆէր գաթարը, Շիքգա-
տա էսիր թուլթուլու իքի Դաղաղ-
կէթիլմիլ տիր :

Պու աղալմ Հէյպէլի ատաթա վե-
րիլէճէք օլան գօնսէր, հալալարըն պու-
ղուգուլուլու էսպէպինտէն կէլէճէք
հաթթաեհ թէլլէրի գըլլմըլ տըր :

Մեհմուիեհ վաթօրը հիւմաեուսու
իքիլիտէն 1500 շէյպէք ալարաք վե-
լօեհ կէօթիլիւպ տիր :

Բէլլիտա մուգիւմ Սալթանաթը
սէնիեհ ժէնէրալ գօնսօլաթ թարաֆըն-
տան պու քէրէ 2303 ֆիօրին էլլէ իւշ
սանթըք սարղը վե թիլթիթ Տէրիսա-
տէթէ կէօնտէրիլմիշ տիր :

Իլլիլիտէն եաղմըլաթընա կէօրէ,
Ալտըն թարաֆլարընտա ինքայի շէ-
քալէթ իթմէքտէ օլան պիր հայտուս
պէօլիլիլին սէրկէրտէսի պուլունտան
պիր Պուլար վաթօրա պինէճէյի սըրա-
տա հիւթիւմէթի մահէլլիեհ մարիֆէ-
թի էլլէ ախղ ու կիլիթթ օրտուլար տըր :
Շահքէյի մէրգուլ Էքմէքհի պաշը Մե-
հէմէտ էֆէնտիլի տաղա կէօթիլիւք
հայտուսարըն սէրկէրտէսի իմիշ :

Սեպտ. 19 թարիլի Պաթիւմաթն
եաղըլան պիր մեքթուպտա օգուսմուշ
տուր :

Իքի օրտու տա պիր իլ կէօրմէեօր :
Բուսիտ շիմիլի հալ, Բուլլիստան
պիր սաաթ մէսաթէտէ օլան ճամճիլ
օրտուկեհալարը թարաֆընտա թապա-
լիսաթը իթիլիթ իտիլարար : Բուս
օրտուսու շու սօն կիւնիլտէ քիեա-
տէսիլլէ թահիլ գըլլմըլ տըր : Վը-
լաթի-Դալգաստան կէլէն աթաթիլի
մուսալիլէտէն մաաթա պիր ֆըրգտա
պուլունտան իքի հաթթա էվլէլի Օլաթի-
րատան հարեթթլէ Օկէնկէրտէքի
Բուս օրտուկեհալարա աղլիմէթ իլլէմիշ
տիր : Չոնն օլունտուղունա կէօրէ Բուս-
լար եհնիտէն հալը թէտարիլիտէ պու-
լունտաք նիեթթինտէ տիրլէր : պու սե-
պէպտէն Տէրլիլ բաշա հաղրէթլէրի,
տիւշմէնին վուգուս պուլունտաք հիւնու-
սուսա շիտաթթլէ մուգապէլէ իթմէք
իլլին հէր կէօնա հաղըրըլը կէօրմէք-
տէ տիր :

Բուս օրտուսուսընա պուլունտուղու
մէվգըլարըն հալաթ ֆէնա օրտուղուն-
տան աթաթին սըհհէթի սուրէթի մաթ-
լուպտէ տէյիլ տիր : Չօք խաթթա վար-
տըր, պաշըլմա եհնի կէլէն ասքէրլէրին
իլլինտէ : զիրա պուլար Դալգասիլանըն
հալաթ իլլէ իթիլիլաճ իտէմէեօրար :

Տէրլիլ բաշա հաղրէթլէրի, օրտու-
սընը գըլլաեհաղը մահէլլէրին հիւս-
նի հալի իլլին թէտապիլի լաղմէյի
իթիլիսաղ պուլունտուլ տուր : Բու-
լէվանտա 200 եաթթաղ ալապիլիլ պէթ-
իւք պիր աթքէր խաթթալանէ թէլէ-
սիս օլունտաք իւղըն տիր :

Պաթիւմիլ էլլէ օրտուկեհալար սըհհէ-
թի ումուիլիեհ պէրքէմալ տըր :

Թալմըլ զաղթաթըն Տէրիսա-
տէթ մուլապիլի թարաֆընտան զաղէ-
թայի մեղքիւրէ քէլիտէ գըլլման պիր
թէլլէրաթա կէօրէ, թախիթ Օսմանի-
եհ գուլուս իտէն Բաթիլալարըն պիլ-
ղաթ քէնտի սուլթալարընտա, շիմաի-
եհ գուլաթ անճաք իքի նէթէր Էվլու-
բալը գաթըն, եանի սապըք Յրանա
իմէրաթօրիլաթ իլլէ բընսէս տը Կալ
հաղըր պուլունտուլ օրտուլարը հալտէ,
պու քէրէ եանի ալաթթանկա սեպ-
տեմբերին իպթիտալարընտա, Տէրի-

սաաթթ ինկիլթէրա սէֆրի մաաթա-
մաթ մաաթա Լաեարտա տախի Սուլթան
Ապալիլ Համիտ խան հաղրէթլէրին
սուլթաթընտա հաղըր պուլունտուլ, վե
սուլթաթա զաթթ հաղրէթի Բաթիլա-
հի էլլէ պիրլիքտէ սաթարալաթ, Թօթ-
խանէ միւլիլի, Խաթիլիեհ նաղըրը,
մապէյի հիւմաեուս պաշ քեաթիլի
վե մապէյի հիւմաեուս միւլիլի հա-
ղաթթաթ տախի թաաթ իթմիլլէր տիր :
Թաաթալաթթա ռաալիլիլ կըլլէ օ-
լարաք բէք կիւլլէլ սուրէթտէ օլմուշ,
վե զաթթ Շահանէ հիւնի մուսալէտէ
պուլունտուլար տըր : Սօֆրտեհ միւ-
սաթիլիլ իլլին շարաթ վաղ օլունտուլ
իսէ տէ, զաթթ հաղրէթի Բաթիլա-
հի, ինկիլթէրա գրալիլաթ հաղրէթլէրի-
նին Օսմանը եաղմըլարը իլլին սար-
ղըլար կէօնտէրմէսինտէն, վե պու
սարղըլարըն միւլթաթիլին մաաթա Լա-
եարտա թարաֆընտան թէվլիլ գըլլի-
մաթթաթա տալարը ըղհարը շիւքրանի-
եթ իտէլէք, գրալիլաթ միւլարի-
լէյիսըն սըհհէթ ու աթիլիլիլին վե
քէլալիլ մաաթա Լաեարտըն գու հիւս-
նի ուղղուստա օլան ֆէվգէլտէ ճահս
ու իգտալարըն հիւթթլէն շէրպէթ
նուշ իլլէմիլլէր տիր :

Ուրուլ էլլէ Դուլլէլի տէմիր եօլու
իւղրինտէ եաթթըլ օլան պիր մանտա,
իւշ աթտ վալսօն եօլտան չըղարմըլ
օլունտուլտան, բաղար կիւնիլալաթթ-
րանկա աթաթ աղալման սէքիլիլտէ
պէլլէլիլէքտէ օլան Էտիրնէ թըրէնի,
սապահ սաաթ իքիտէ Սիւրքէհի իսկէ-
լէսի ըթաթիլիլաթ վաթըլ օլմուշ, եա-
նի ալթը սաաթ կէճէթիլ տիր :

Պարս շիլը վե Նէհուսի ճէմիե-
թի թարաֆընտան Պուլարաթիսան միւհ-
թաթիլին էլլէ իտանէ իթմէքիլլէ մէմուր
օլան վե Էտիրնէտէ պուլունտան Մ. Վե-
նէցիանի, կէլէն բաղար իթմէսի կիւ-
նիլ շէհրիլիլէ ալթիլ իթմիշ տիր,
վե եինէ պու կիւնիլտէն Պուլարաթ-
թանա կիտէճէք տիր :

Սեպտեմբեր 27 թարիլիլլէ Չա-
նաղ գալէտաթ Դուրիլէ Թօրիս զա-
ղթաթընա պեր վեհհի աթի եաղմըլը
տըր :

Պուլարիլտէ ինչա օլունտուլ օլան
իթիլիլաթ մաթթա շալըլաթ իլլին,
հիւթիւմէթ թարաֆընտան Կէլլիպուլու-
եհ շաղըլան նէթի Չոնաթ Դալէս
շէհրիլլէ ճիւլարըրը սէքէնէսինտէն ա-
լէթաթիլաթիլաթ կէլիլաթթիլին օն պէշ
կիւն տիր կէօրմէեօրալ : Պու հարե-
թթ իքի ալ տեվամ իթտի, վե պիլա
իսթիլան քեաթիլի էհալի, եա կի-
տիպ տէօրթ կիւն շալըլաթար, վե եա-
խտ կիւնտէ 12 զուրուշտան 48 ըր զու-
րուշ վիլտիլլէր : Պու ալլէլիլաթա կէ-
լէք Անտաղուլտան վե կէրէք Բուլմէ-
լիտէն պիր չօք անճաղար հիստէտար
օրտուլար : Պու սուրէթլէ 200,000 կիւն-
տէն զիեատէ շալըլաթըլ օլունտուլ հի-
սապ օլունտուլ : Շիմաի պու իսթիլ-
քեաթիլաթ վաղ օլունտաք իւղըն, իս-
թանպուլտան 96 բարէ թօթա պէլլէնիլ-
մէքտէ տիր :

Պու սըրաթա պաղաթ գալէլարընըն
գօմանտանը օլան ֆէրիք Հիւսէյին
բաշա հաղրէթլէրի թարաֆընտան իպ-
րաղ օլունտան զարթթ, իլլիլաթարըք
վե շիտտեթ, քէլալիլ պէօյիլ պիր
պիլիլիլ էլլէ հիւնի սուրէթլէ պաշա
չըգաթաթ իլլին զալէպէ իթմիլ օլուն-
ղու հաաթըլ հիսապաթ միւլթիլաթար
սողրուսու զիքրէ շահան տըր : Շուսու
տախի պիլլին քի, պաղը վաղ ըլլարտա
շիտտեթ իլլէ կիւնէլլէն ալթընտա 10 պին

քիշիտէն զիեռտէ ամէլէ չալըտըը հալտէ, էթմէք վէ սու էքսիմիշ, վէ միւշարիւնէյ հիւսէյին բաշա պու պիշարէլէրէ եարտըմ էթմէք իշին, հիւքիւմէթ թարաթընտան քերա իլէ թութուլմուշ օլան քիւշիւք սէֆինէ չէքէր վարօլար իլէ իգթիգա իտէն լէ վաղիմաթը Չանադ Դալէատան կէ թիւթ մէքէ մէքպուր օլմուշ տուր :

«Հիւսէյին բաշա թարաթըն վաղըն տա տախի հաղըր պուլունմալը տըր, չիւնքի պու տա քիւշիւք պիր իշ տէյի տիր, Կէքէք բաշայի միւշարիւնէյ վէ կէքէք» պիւնիւմէ էրքեանը հարպը ինանըմաեռաճադ սուրէթտէ դայրէթ կէօթէրմիւշէր տիր տէր իսէք, ֆադլա պիր չէյ տէմիշ օլմայիլ :

«Հիւսէյին բաշա էվրօթատա իմինի թահիւր իթմիշ տիր, Միւշարիւնէյ բէք կիւզէլ սուրէթտէ Թրանսքըճա թէքէլ լիւմիտէր, վէ էն պիւշիւք իշիլիլի, դաեթթ օղըրու վէ նամուլու պիր դաթթ օլմասը տըր :

«Յունկար անքնտա եազմիշ օլտու ղում մէքթուլարըն պիրինտէ, գաթիլ ու թէլէֆէրինտէն պիր կիւն էվլէլ, աղնամ սաթմադ իշին Չանադ Դալէա եա կէմիշ օլան իքի նէֆէր Րուժ չօ պանլարըն գաթիլ ու թէլէֆ իտիլտիւք լէրինի թարաթընդա եազմիշ իտիլմ: Պու իքի պիշարէլէր, Գարաճա գաւ լիւնէսինտէն պիր սաաթ մէսաթէտէ վաղը Մէքիտիէ տէնիլէն գալէանըն եազմընլարընտաթ թէքէ իւզէրինտէ գաթիլ օլունմուշլար տըր: Դաթիլ, Դաւրաճ գարիւնէլի վէ սապըքալը մէշ հուր պիր Միւշարիւն շաղը օլուպ, հիւքիւմէթ մէքգուճա արամադտա իտիլ Եադըլի մէքգուճ կէչէն հաթիլա ինանմուտ Օսման նամ պուրա ղապիլի եւլէրինտէն պիրի մարֆէթիլլէր ալաղ ու կիրիթթ օլունմուշ տուր: Իշպու ղապիլիէ, մէքգուճ շաղըն չէհիւ միգտէն թախմինա իքի սաաթ ուզադալըքտա վաղը Րէյն քէօյիւնտէ վէ պիր չէլմէ եանընտա թէսատիւֆ իտէրէք, տէրհալ թիւֆէնիլլէր եւլա իւթիւնէ եւլէր եաթըմիշ, վէ էկէր չէքարըպ գարչընտա գոյտուղու եաթաղանընա էլ ուզատաճադ օլուր իսէ, քէնտիսի նի թիւֆէնիլ իլէ վուրաճաղըն թէհտիտ իլլէմիշ տիր: Պու արալըքտա տիկէր իքի նէֆէր գապիլիէ տաճա կէլմիշ տիր, Դաթիլ, քէնտիսիին մուհաթա ղա իթմէք միւմքիւնիւք օլտուղունու անլաթընտան, հիւ պիր մուգալէ մէթ կէօթէրմիւշ տիր: Պիսաէն ալէյ մէքգուճա պաղլաեարադ չէհիւ կէթիւրմիւշէր, վէ շիմտի հապտա օլուպ, մուհաթէմէսինէ պէլլէմէքտէ տիր: Պուլունտուղու սանճաղըն տէհ չէթի օլան, վէ եիլիլմի պէշ քիշիտէն զիեռտէ ամէլէ թէլէֆ իթմիշ պուլուն նան շաղըլը մէքգուճա ճէգայը սէգապընա միւսթաճադ օլաճաղը մէ մուլ տուր :

—Սեպտ. 25 թարիլիլլէ քէզալիք մէքըլըր ղաղէթաեա Կէլիպուլտան չէօյլէ եազըլմիշ տըր :

«Տիկէր պահրիէ չէհիլլէրինտէ օլտուղու կիպի, պուրաճա տախի հէր քէս, հիւքիւմէթին հիւսաղընա մուհիւմաթ վէ տաքըր նաղ իթմէքտէ օլան վէ պու սէպէպտէն թախմինա պէշ պտան պէրի տիր գաթը մուս մէլէ իթմիշ պուլունան իքտիլիէ բօս թաթ վարօլարընտան եւնիտէն իշլէմէեք պաշլամաթըն սապըրըքըլըքա պէքէ մէքտէ տիր: Հաթիլա իսկէնտէրիէ իլէ Ատալար տէնիլի իսկէլէրի արա

սընտաթ իսաթիլ իւզէրինտէ եալընդ լօյտ գուճանեաթ վարօլարը իշլէ մէքտէ օլտուգլարը ճիհէթիլ, մէքըլըր արգու տախի տաճա զիեռտէ օլմադ տա տըր :

«Րուս, իթալիա վէ Օսմանլը վաւարարըն ամէտլիւալ թաթիլ օլուն մասը ալըք պիր մէյտան պըրադտը, եանի պու սուրէթլէ լօյտ գուճանեա սը աճէնթօլարը, տիկէր գուճանեա վարօլարըն իշլէտիկի զէման ալտըքլարը իւճըթիլի ֆէլգէլատէ մաֆէվլէրնտէ իւճըթիլ ալըքօլար: Պունտան պաշա հէման պիւնիւմէ սէֆինէլէր ասքէր թաշաթըլարընտան չօք տէֆա կիւլէրթէ եօլմուլարը օթուրաճադ եւր պուլամեօլար, պըրադալմէմ թաա վէ էշեա նաղլի խուսուտէնտա վասպիլի սայիրէ օլմաթըլը սէպէ պինտէն, ալէլուսմաթիւմաթէթին սէքտէտար օլտուղունու: Չիւնքի բէք չօք տէֆա օլմուշ տուր քի, Ալթիլիա վաւարարըն իթմանպուլտան չօքտըլարըն տա եւլէլիլ օլտուգլարընտան, Կէլիլ պուլունեա, Չանադ Դալէաեա, Միտիլլիէ, Իզմիրէ վէ սայիր իսկէլէլլէր ուղրաթըլարընտա, էթմա սանտըքլարըն գապուլ իթմիւշէր տիր: Իմտի իքտիլիէ բօսթա վարօլարընտան թէքլար իշլէմէեք պաշլամաթընա էմիլ թիւճաթէթ թարաթընտան ինթիգար օլուն տուղու մատուսի սիգի թէհաճիւպտէ պըրադմալը տըր :

«Խըտիլիէ բօսթա վարօլարըն դաեթթ կիւզէլ օլուպ, միւնթաղամ տայիլլէրէլլէ, վասի վէ միւքէմիլլէ ուս լնլարը, ալէա սուֆրասը վէ եօլմուլար հազըլտա դաեթթ թիւպիլիլ իքտիլիէ բօսթա վարօլարընտան թէքլար իշլէմէեք պաշլամաթընա էմիլ թիւճաթէթ թարաթընտան ինթիգար օլուն տուղու մատուսի սիգի թէհաճիւպտէ պըրադմալը տըր :

«Պիր արա էալիլլէտէ հիւքիւմ իտէն գօրգու սէպէպիւնտէն իւշ պտան պէրու պուրաեա իլթիւմ իթմիշ օլան էտիրնէնիլ պիր չօք էվրօլարը ֆաթիլ եալարը, Տէտէ Աղաճա վէ անտէն տալի էտիրնէնիլ կիլմէք իւզըն, Սէյա նիք իսաթիլլէրնտա իշլէմէեք Ալթիլիա վարօլարընտան թիւքիլ օլարադ, պուրտան հարէքթ իթմիշ տիրլէր :

—Թրիւսթէտէն Գօրէսքօնտան ժէնէրալ ղաղէթաընա եաղըլտըլընա կէօրէ, Եունան օրտուսուտան կէօնիլլի եաղըլմադ իւզըն, հէր կիւն թու նա սէվաշիլլէնտէ վէ Րուսիտան թըրիւթէեք Րուժ տէլիգանըլարը կիթտիկիւնտէ, Թրիւսթէ Եունան գօնօս լօսիւնէսի թարաթընտան պու եալիլլէրնտա Եունանիսթանա կէօնտէրիլ մէքտէ իմիշ :

—Սեպտ. 7 թարիլիլլէ Օտէստան Օտիլիլլէ ղաղէթաընա պէր վէհհի աթիլ եաղըլմիշ տըր :

«Մուհաթէպէնիլ իպիլիտաթընտան պէրու Րուսիտան իթմիշ օլտուղու պաշլարիւնէ կիւզէլ վուգուաթլար ղաղէթա նըքտա տէրճ օլունմուշ օլտուղունտան, պու քէրրէ Պուլղարիսթան սէվաշիլլէն կիթմիշ օլուպ, պուրաճա հէր քէսին միւքալէմէօլիտէ զիքրի սէպէպիլ իտէն իլիւտա սէֆինէսի վուգուաթլարնա

տալիր տախի սիգէ պաղը մալիւմաթ սահիհէ վիւմէքիկի միւնասիպ կէօր տիւմ :

«Լաքին էկէր միւսաաթէնիգ օլուր իսէ, պունտան էվլէլ, վէ օգոստոսուն եիլիլմիլ իւշիւնիւ կիճէսի Օսման Դալէ էօնիւնտէ վաղը օլան տէնիլլէ պիր վուգուաթը սիգէ պէեան իտէյիմ Գօնսթանիլլէ վարօրունտէ մէքըլըր կիճէտէ պիր թօրթիլ վաղըլլէ պէր հաւա իլլէտիկի Օսմանլը մօնիթօրու շիմտի մալիւմ տիր: Պու մօնիթօր Ասալը Եէվլէթ օլուպ, 1868 սէնսինտէ Թրանստա թարիլի Մըսըր հազըլթլէրինէ մաճուպէն ինչա օլունմուշ իտիլ Մէքըլըր սէֆինէ 280 նէֆլիլ թալիֆէյի համիլ վէ 2079 թօնէլաթօ ճէսամէթինտէ, վէ մաքիւսաթ տախի 300 պէլիլի գուլլէթինտէ իտիլ: Վէ սաաթ տա օն պիր միլ մէսաթէ գաթիլ իտիլ, էթրաթը տէօրթ բարմադ գալընլըքնտա տէմիր իլէ գալըլ իտիլ, վէ պունուն պիր զըրհլը գալէսինտէ 9 բարմադ գալընլըքնտա պիր Արմաթլօնիլ թօրու պուլունտուղու կիպի, սըգաթնտա 7 բարմադ գալընլըքնտա Կթօրը պիր պաթարեա վար իտիլ: Պունլարըն քեաֆֆէսի, Գօնսթանիլլէն վարօրունտէ քիւսթիսանէ հարէքթիլ իւզէրինտէ տէնիլլէ ղաղը օլմուշ տուր :

«Կէլէլիլ շիմտի իլիւտա վարօրու վուգուաթլարնա, պու վարօր Գօնսթանիլլէն վարօրու պէրապէր, ֆաթաթ պաշա պիր ճիհէթէ սէվլ օլունմուշ իտիլ: Իլիւտա թու նա պօղաղարըն էօնիւնտէ տօլաշմադ վէ Պուրկասա գաւտար իլլէլլէմէք մէմուրիէլլէլլէ միւքէլլէլլէ իտիլ :

«Օգոստոս 25 տէ Լիվաթիա Դալթա նա չէհիլլէ եաղըլմադտա իտիլ, ֆաթաթ լիվանտա ամիրալ սանճաղըն համիլ պիր Օսմանլը զըրհլըք, տիկէր պիր զըրհլը վէ պիր ֆըրգաթիլլէ կէօրալիւնտէն ալըքա չէքտը, վէ հիւ պիր թարաթտան կէօրիլլէմէքէք, Վարնա տօլուղունտա նապէտիտ օլտու :

«Վարնա քէօրֆէպիւնտէ պիր զըրհլը վէ օն տէօրթ նաղլիլլէ վարօրու պուլունմադտա իտիլ: Պու քէրրէ տախի Լիվաթիա պիւա վաղիլլէ ուզաթլարնա, հալպուքի քէօրֆէպիւնտէ չէքտըլըքնտա, պիր քիւշիլլէ Պսմանլը սէֆինէսինէ թէսատիլլէ իթտիլ, վէ պունուն թալիֆէսինի էսիր թուլթուգտան սօնրա, սէֆինէյի աթէլլէ վիլտի, վէ մէքըլըր թալիլլէ տախի Պալլըքն ճէնուպ թարաթընտա գարաեա չէքաթըլը Լաքին չու մուսմէլլէ սէպէպիւնտէ, մէքըլըր քիւշիլլէ ֆաթաթ իլիւտ սէֆինէ կիճ գալտըլըքնտան, պիր թաղըմ հալլաթը ալիլիլլէ ուղրաթը: Ֆիլվաղը եանան սէֆինէսին տիւմանլարը Վարնա տան կէօրիլլէմէքէք ճիհէթլէ, կէլէք զըրհլը վէ կէքէքնաղլիլլէլլէլլէ պիրի Լիվաթիա գօլալամտա պաշլաթըլար :

«Լիվաթիան իշինտէ պուլունանլար, Օսմանլըքնտ բէք սիւրաթլէ իլլէրուլէտիլլէլլէ, վէ հէման քէնտիլլէրինէ եաղըլմադլարընա իսկէաթ օլտուլար: Պիսաէն ալէյ սէֆինէյի ֆէլգէլատէ պիր սիւրաթլէ հարէքթիլլէ գօլտուլար: Չիւնքի հէր հալտէ էսիր տիւլմէլլէ իտիլլէլլէ Վէ սէֆինէսին հալլէքթիլլէ եալալաթապիլլէ պիւնիլլէլլէ էշեալը, մէսէլա գալիլլէ, մուհիւմաթ վէ հաթիլա քէօնիլլէ պիլլէ, էն եաղըն լիվանա վաթը օլապիլլէլլէ գաւտարըն ալըքօեարադ, գուսուրու

նու տէնիլլէ տէօրիլլէլլէ Մաքիսեա տախի վար գուլլէլլէ վիլտիլլէլլէ :

«Պու թէտպիլլէրին մուհաթէլլէ կէօրիլլէլլէ: Չիւնքի պու սուրէթլէ Լիվաթիա իտիլլէ մէսաթէ գաթիլ իթտիլ: Վէ պաղան կիթաթիլլէ օլ գաւտար գրգաթըլարըն քի, բաթլամմա սը աթէթա պիր միւնիլլէ իտիլ, Հէր նէ հալիսէ, Լիվաթիա շիտէթլէ պիր իտիլլէ օսաթ թաաթիլ օլունտուգտան սօնրա, նիհաեթ Սէվաթթաթլ Էօնիւնտէ վաթը օլտու, վէ պէլլէլլէլլէլլէ տուլի սէլամէթ չէքաթըլ :

«Մէքըլըր լիվանտա Լիվաթիան մուլաթլէլլէլլէլլէ վէ պաշլա կէլլէն վուգուաթլարտան իսաթլարտա օլուն մուշ իտիլ: Գէրսօն թէլլէլլէլլէ իտարէսի, հազըլտա գօրգուլարա գահիպ օլունմաեա պաշլանըլլէ սէֆինէսին կէօրիլլէլլէլլէլլէ, վէ իքի Օսմանլը սէֆինէսի թարաթընտան թաաթիլ իտիլլէլլէլլէ թէլլէլլէլլէ պիլտիլլէլլէ կիւնտէ, գաղաղէտէ օլան մէքըլըր սէֆինէսին լիվանա տուլտուլիլլէլլէ օլալաթմադ իշին, թօրիլլէլլէլլէ Էօնիւնտէ Մաթիլլէլլէլլէ նամ գաղաղօլ սէֆինէսի կէօնտէլլէլլէ: Էօլլէ վաղըլ Լիվաթիա պու նօղլաեա վաթը օլտու: Այնի վաղըլլէլլէ գալէաթան պիր թօր աթըլարադ, տիւլմէն կէլլէլլէլլէ իսաթլը վիլտի :

«Պու իշարէթ իւզէրինտէ, թաաթիլ օլունտան սէֆինէսին մուլաթլէլլէլլէլլէ հաղըր պուլունմադ իշին ըրլիլլէլլէլլէ գօլաղաթ օլուն էհալի, տէրհալ թօրաթլէլլէ պաշլանտա գաղաթըլարա գալէաթան պիր թօր աթըլարադ, տիւլմէն կէլլէլլէլլէ իսաթլը վիլտի: Օտարա տսկէրլլէ միւտաթաա մէլլէլլէլլէլլէ թօրիլլէլլէլլէ Օն տա գըգա սօնրա Օսմանլը զըրհլըք աթէլլէ պաշլաթը իսէ տէ, ուզաթտա պուլունտուղունտան մաթսէլլէլլէ նալլէլլէ օլմաթա: Պունունլա պէրապէր աթաթըլ թօրաթտան չէհիլլէ հալիլլէլլէ պիր գօրգու տիւլալիլլէ Սահիլլէ վաղը Ալէքսանտրօֆ վէ Վօլոշֆ պաթարեալարը իւշ թօր աթաթադ մուգապէլլէ իլթիլլէլլէ: Եարմ սաաթ հիւ պիր եւնի վուգուաթ օլմաեարադ կէչտիլ: Պու միւտաթլէլլէ սօնրա, Օսմանլը մօնիթօրու եւնիտէն աթէլլէ պաշլաթը, վէ Րուս պաթարեալարը պունա մուգապէլլէ իլթիլլէլլէ: Պաթաթ թարաթլէլլէ տախի պիր ֆէսալըք օլմաթը: Օսմանլըքնտ գուճապաթը Րուս պաթարեալարընտէ Եթէյինտէ տիւլալիլլէ կիպի, Րուսլա իսկէլլէլլէլլէ տախի, անլալըլըքնտ կէօրէ, Օսմանլը սէֆինէլլէլլէ պիւսիլլէ պիր իսաթաթ լիլլէլլէլլէլլէ մէքըլըր նիւմա յիլլէլլէլլէ պէհուտէ օլտուղունու անլաեարադ, պիր աղ վաղըլլէլլէ սօնրա կէլլէլլէլլէլլէլլէ :

—Պիսաէլլէ նամ գաղաթլէլլէ սեպտ. 17 թարիլլէլլէ նիւսթէսինտէ պէր վէհհի աթիլ օգունմուշ տուր: —«Թէլլէլլէ իտիլլէլլէլլէ նաղաթէն, Մըսըր վէրիլլէլլէլլէ թէլլէլլէլլէ օլան Օսմանլը իսթիլլէլլէլլէլլէլլէ գաթիլ գօնթաթօստ, կէչէն ճուսա իրթէսի կիւնիլ Մ. Բալմէր վէ Մ. Պուլլըր թարաթընտան հիստէտարան նամընտ իմպի տիլլէլլէ, վէ պու կիւն (եանիլլէլլէ իրթիլլէ) տախի հիւքիւմէթ Սէնիլլէլլէլլէ վէլլէլլէլլէլլէ թարաթընտան իմպի իտիլլէլլէլլէլլէ :

—Բէթթէր նամ թէլլէլլէլլէ շիւքէթի սեպտ. 26 թարիլլէլլէ Պիւքըրէլլէլլէ չու աթիլաթ թէլլէլլէլլէլլէ տալ իլլէլլէլլէ տիր: —«Կէլլէլլէլլէ հիւտ, Վալ Բաթիլլէ

